

24.5.2021

Eduskunta
siv@eduskunta.fi

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta**

Viite: **Hallituksen esitys HE 76/2021 vp**

Työkäisen väestön osaamisen kehittäminen ja osaavan työvoiman saatavuus ovat keskiössä maamme kilpailukyvyn turvaamiseksi. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ pitää tärkeänä, että hallitus on tehnyt laajoja linjauksia jatkuvan oppimisen edistämiseksi.

OAJ on korostanut eri hallinnonalojen, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyön kehittämistä. Uuden viraston perustaminen yhteistyön kehittämisen näkökulmasta on massiivinen toimi. OAJ painottaa, että jatkossa palvelukeskuksen toimintaa ja sen vaikuttavuutta tulee seurata systemaattisesti.

OAJ pitää tärkeänä, että palvelukeskuksen sijaintipaikka olisi erillisyyksikkönä Opetushallituksessa. OPH:lla on vahva kokemus jo olemassa olevasta toiminnasta. Myös toiminta- ja säädösmallit erillisyyksiköstä ovat olemassa. On kuitenkin huomioitava, että Opetushallitukselle on tullut koko ajan uusia tehtäviä. Mikäli näin mittava uusi tehtävä tulee, on samalla tarkasti katsottava, että OPH:n rahoitus on riittävä.

OAJ tähdentää, että palvelukeskuksen toimintaa on rahoitettava riittävästi uudella rahalla. Nykyisiä koulutuksen määrärahoja ei pidä tähän kohdentaa myöskään käynnistämävaiheen jälkeen.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvostoon opetushenkilöstön edustus

Palvelukeskuksen yhteydessä toimisi valtioneuvoston jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvosto, joka koostuisi ministeriöiden ja työelämän edustajista. Työelämän edustajia tulisi esityksen mukaan olla saman verran työnantajien ja työntekijöiden puolelta.

OAJ esittää, että valiokunta sisällyttäisi mietintöönsä lausuman, jonka mukaan jatkuva oppimisen ja työllisyyden neuvostossa osa työntekijöiden edustajista on opetushenkilöstöä. Tämä on oleellista työelämän ja oppilaitosten yhteistyön vahvistamiseksi.

24.5.2021

OAJ ehdottaa, että valiokunta esittäisi maltillista ja vaiheittaista palvelukeskuksen toiminnan aloittamista

Palvelukeskusta koskevan lain pitäisi tulla voimaan 1.8.2021 ja toiminta käynnistyisi jo syyskuussa. Aikataulu on hyvin kiireinen. OAJ korostaa, että toiminnan käynnistäminen tulee olla vaiheittaista. Toiminnan on perustuttava vankkaan tietopohjaan ja tietovarantojen kokoamiseen sekä yhteensovittamiseen.

OAJ on korostanut, että ennen kuin uutta koulutustarjontaa kehitetään ja suunnataan, tulisi ensin koota systemaattisesti yhteen jo olemassa oleva koulutustarjonta päällekkäisyyksien välttämiseksi. OAJ pitääkin tervetulleena Valtioneuvoston kanslian tilaamaa Koulutusmarkkinat Suomessa (KARMA) -VN TEANS -hanketta, jossa tehdään nykytilan kartoitus työikäiselle väestölle suunnatun koulutustarjonnan kokonaisuudesta. OAJ pitää tärkeänä, että palvelukeskus pohjaa osaltaan toimintaansa kyseisen selvityksen tuloksiin, jotka ovat käytettävissä elokuussa 2022.

OAJ esittää, että valiokunta ottaisi kantaa sen mukaisesti, että uutta koulutusta ja muuta palvelua suunnattaisiin ja rahoitettaisiin vasta sen jälkeen, kun palvelukeskuksella on riittävä perehtyneisyys osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakkointitietoon sekä nykyisen koulutustarjontaan.

Ohjaustoiminnan sisällöt ja vastuut olisi määriteltävä

OAJ katsoo, että hajanaisen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden koordinointi on tervetullut. Ohjaustoiminta on nykyisin kirjavaa, ja sitä antavat useat eri tahot. Myös käsitys siitä, mitä ohjauksella tarkoitetaan, vaihtelee suuresti. Tämä luo epäselvyyttä niin toimijoiden kuin asiakkaidenkin näkökulmasta.

OAJ korostaa, että oppilaitosten ja opetushenkilöstön rooli on keskiössä ohjaustoiminnassa, sillä ohjaus on opettajan ja opinto-ohjaajan työtä. OAJ esittää, että valiokunta edellyttäisi TE-palvelujen ja oppilaitosten yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä systemaattisen ja laadukkaan palvelun turvaamiseksi. Samalla ohjaustoiminnan sisällöt ja vastuutahot on määriteltävä.

Hankintatoiminnalle laadittava laatukriteerit

Valtionavustustoiminnalla palvelukeskus rahoittaisi niin sanottua säänneltyä koulutusta. Osa rahoitettavasta koulutuksesta täydentäisi perusrahoitteisen tutkintokoulutuksen aukkopaikkoja. OAJ painottaa tutkintokoulutuksen perusrahoituksen merkitystä ja sen vahvistamista laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi.

Epäselväksi jää valtionavustustoiminnan osalta, onko palvelukeskukselle tarkoitus siirtää jonkun tahon tai joidenkin tahojen valtionavustustoiminta, vai onko tässä kyse jatkuvaan oppimiseen suunnatusta uudesta rahasta. OAJ pitää tärkeänä, että

24.5.2021

valiokunta sisällyttäisi mietintöönsä lausuman, jonka mukaan uuden ja laajemman koulutustarjonnan tuottamiseen osoitetaan uutta, pysyvää rahaa myös toiminnan käynnistämisen jälkeen.

Toinen rahoitusmuoto olisi hankintatoiminta. Hankinnan kohteen laatuvaatimukset esityksen mukaan määriteltäisiin tarkemmin hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä. OAJ pitää tärkeänä, että valiokunta edellyttäisi, että hankintaa koskevien laatuvaatimukset on määriteltävä säännöksellä. Laatuvaatimusten tulee liittyä opettajien kelpoisuuksiin, tiloihin, laitteisiin ja työelämäkontakteihin.

Nämä laatuksiteerit tulisi huomioida myös palvelukeskuksen toimintaa koskevassa vaikuttavuusarvioinnissa. Vaikuttavuusarviointi tulee toteuttaa säännöllisesti.

Valtionavustukset ja hankintatoiminta mahdollisesti edellyttää lisäpanostusta opettajien ja kouluttajien määrään, mikä on sinänsä hyvä. On kuitenkin pidettävä huoli siitä, että nykyiselle ja mahdollisesti palkattavalle opetushenkilöstölle on varmistettava vakituiset työsuhteet tai virat. Tämä on tärkeää pitkäjänteisen ja laadukkaan toiminnan turvaamiseksi.

Toisen asteen tutkinto pohjana

Palvelukeskuksen potentiaalisena kohderyhmänä olisi koko työikäinen väestö. Kohderyhmistä on vahvemmin nostettu mm. aliedustetut ryhmät, kuten toisen asteen tutkintoa vailla olevat, yksinyrittäjät ja maahanmuuttajat.

Toisen asteen tutkintoa vailla oleville henkilöille ehdotetaan mm. toimialakohtaisia ohjelmia. OAJ ehdottaa, että valiokunta ottaisi vahvan kannan, että toisen asteen tutkintoa vailla oleville ensisijainen koulutusmuoto on toisen asteen tutkinto. Näin taataan henkilölle laaja-alaisempi työmarkkinakelpoisuus sekä jatko-opintokelpoisuus.

OAJ tähdentää, että maahanmuuttajille suunnatun koulutuksen kohdalla on tarkasti selkiytettävä palvelukeskuksen rooli. Samaan aikaan on valmisteilla mm. kotouttamista koskeva selonteko, jossa käsitellään maahanmuuttajakoulutusta. Maahanmuuttajille suunnattuja koulutuksia on mukana myös mm. kuntakokeiluissa. Tilanteen selkeyttäminen on tärkeää, ettei tehtäisi päällekkäistä työtä.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Tuovi Manninen
erityisasiantuntija